

Energi- och klimatstrategi för Ystads kommun

2015-2020

Energi- och klimatstrategi för Ystads kommun

Antagen av kommunfullmäktige i Ystad, 2015-XX-XX

Projektledare och författare:

Åsa Cornander

Arbetsgrupp:

Katarina Anker-Kofoed

Vinko Culjak

Åsa Cornander

Cecilia Ejlertsson

Eva Hansson

Jerker Håkansson

Andrea Nowag

Helén Nyquist

Mona Ohlsson Skoog

Christina Persson

Marie Strandberg

Hanna Tell

Henrik Uthas

Gustaf von Seth

Ronny Wiking

Kristian Ördell

Ystads kommun, Ledning o Utveckling – Avdelningen för strategiskt miljöarbete

Ystad 2014

Omslagsbilder:

Framsidan, första från vänster. Vindkraftverk. Åsa Cornander

Framsidan, övre raden från höger. Öppet landskap. Fredrik Ekblad

Framsidan, nedre raden från höger. Löderupsstrandbad. Åsa Cornander

Baksidan, första från höger. Strand. Fredrik Ekblad

Baksidan, övre raden från vänster. Vallmo i St Herrestad. Itta Johnsson

Baksidan, nedre raden från vänster. Vindkraftspark. Åsa Cornander

Förord

Klimatfrågan är en av vår tids ödesfrågor. Om jordens medeltemperatur fortsätter att stiga i nuvarande takt leder det till mycket allvarliga konsekvenser för den mångfald av arter som bl.a. producerar det syre vi andas och den mat vi äter. Klimatförändringarna kan också få förödande konsekvenser på människors liv genom höjda havsnivåer och ökade temperaturer med stor påverkan på människans bosättningar och aktiviteter. Det krävs kloka och modiga beslut och medvetet agerande såväl lokalt, regionalt, nationellt som globalt för att stoppa ökningen av växthusgasutsläppen.

Ystads kommun måste därför medverka i det samlade arbetet för att stoppa klimatförändringarna. Vi måste minska utsläppen av växthusgaser genom investeringar i effektiv klimat- och miljövänlig teknik i våra egna verksamheter och ställa motsvarande krav på de varor och tjänster vi upphandlar på marknaden. Då stimulerar vi framväxten av gröna jobb och bidrar till att företagen vi gör affärer med blir bättre på att utveckla teknik med den miljöprofil alltfler efterfrågar. Vi ska också med vår verksamhet underlätta för såväl personal som medborgare att göra klimat- och miljösamma val i vardagen.

Enligt min mening ska klimat- och energistrategin ses utifrån ovannämnda utgångspunkter. Strategin ska bidra till ett hållbart energisystem genom effektiv energianvändning, ökad andel förnybar energi och minskade klimatutsläpp.

Stefan Malmberg

Ordförande, miljöutskottet

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	8
Inledning.....	9
Bakgrund.....	9
Syfte.....	9
Mål och fokusområden.....	9
Åtgärds- och uppföljningsarbete.....	9
Internationella, nationella och skånska mål.....	11
EU:s energi- och klimatmål.....	11
Sveriges energi- och klimatmål.....	12
Skånes energi- och klimatmål.....	12
Miljöprogram för Ystads kommun.....	13
Åtgärdsarbete och uppföljning.....	13
100 % Fossilbränslefritt Skåne 2020	15
Energiläget i Ystads kommun.....	16
Utsläpp av växthusgaser.....	16
Total energianvändning.....	17

Energi- och klimatmål för Ystads kommun.....	20
Övergripande mål.....	21
Klimatmål för Ystads kommun.....	21
Fokusområde 1: Samverkan och kommunikation.....	22
Fokusområde 2: Energianvändning.....	23
Fokusområde 3: Transporter.....	24
Fokusområde 4: Förnybar energi.....	25
Fokusområde 5: Konsumtion och avfall.....	26

Separat bilaga

Bilaga 1: Nulägesbeskrivning av energianvändning och förnybar energi i Ystads kommun

Sammanfattning

Det är en stor utmaning att begränsa de klimatförändringar som väntar och det är därför av stor vikt att utveckla Ystads kommun på ett långsiktigt och hållbart sätt. Syftet är att Energi- och klimatstrategi för Ystads kommun 2015-2020 ska ange inriktningen för hur Ystads kommun ska arbeta inom energi- och klimatområdet. Strategin har tagits fram på uppdrag av Kommunfullmäktige Ystad och redovisar ett övergripande mål inom energi- och klimatområdet, ett klimatmål samt fem fokusområden med tillhörande mål.

Ystads kommun har goda förutsättningar för att bidra till ett hållbart energisystem genom effektiv energianvändning, ökad andel förnybar energi och minskade klimatutsläpp. Energi- och klimatstrategin utgår från fokusområdena *Samverkan och kommunikation*, *Energianvändning*, *Transporter*, *Förnybar energi* och *Konsumtion och avfall* som gemensamt ska bidra till kommunens övergripande mål inom energi- och klimatområdet samt klimatmålet.

Ett avgörande led i genomförandet av klimat- och energistrategin är en effektiv och återkommande uppföljning. Målen ska följas upp och skapa engagemang för nya insatser. Det kommande åtgärdsarbetet ska engagera och involvera hela kommunen och i sin tur följas upp för att inspirera, sprida goda idéer, bidra till samarbeten samt identifiera behov av ytterligare insatser.

Inledning

Bakgrund

Att begränsa klimatpåverkan är en av vår tids största utmaningar och det krävs omfattande åtgärder och insatser i samhället för att det ska vara möjligt att lyckas. Vi har alla ett gemensamt ansvar där engagemang och samarbete från olika aktörer på alla nivåer kommer att bli nödvändig. Klimatförändringarna är till viss del kopplade till vårt sätt att konsumera och använda energi vilket innebär att vårt energisystem måste utgå från effektiv energianvändning samt ökad andel förnybara energikällor.

Sveriges kommuner har en betydande roll i det regionala energi- och klimatarbetet genom sina möjligheter att anpassa sitt arbete utifrån de lokala förutsättningarna. De har även en central roll avseende arbetet med planering och uppbyggande av grundläggande infrastruktur som är en förutsättning för att omvandla transportsektorn från fossilberoende till fossiloberoende. Detta kan ske genom t ex planering i kollektivtrafiknära lägen och ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät. Kommuner har också stora möjligheter att genomföra specifika åtgärder som exempelvis energieffektivisering av fastigheter, inköp av miljöanpassade fordon, utbilda elever samt engagera medborgare, lokalt näringsliv och organisationer. Genom dessa åtgärder har kommuner möjlighet att föregå som gott exempel och därmed påverka det lokala samhället. Ett framgångsrikt energi- och klimatarbete förutsätter aktiva insatser och samverkan såväl internt inom kommunen som externt från andra aktörer och medborgare.

Ystads kommuns Energi- och klimatstrategi har tagits fram av Avdelningen för strategiskt miljöarbete i dialog med representanter från kommunens förvaltningar och bolag.

Syfte

Energi- och klimatstrategin för Ystads kommun syftar till att identifiera kommunens särskilda förutsättningar för att bidra till ett hållbart energisystem genom effektiv energianvändning, ökad andel förnybar energi och minskade

klimatutsläpp. Strategin ska även gå i linje med övriga styr- och planeringsdokument och är en fördjupning av energi- och klimatområdet i Ystads kommuns miljömålsprogram som antogs 21 augusti 2014. Vidare är syftet att strategin ska fungera styrande, vägledande och pådrivande i kommunens arbete inom energi- och klimatområdet. Slutligen syftar strategin till att Ystads kommun bidrar till att Sveriges klimatmål uppnås.

Ystads kommun har antagit utmaningen 100 % fossilbränslefritt Skåne 2020 vilket kräver ett aktivt och målmedvetet arbete för att minimera och slutligen helt utesluta användningen av fossilt bränsle.

Mål och fokusområden

Energi- och klimatstrategin utgår från fem utvalda fokusområden som tillsammans ska bidra till kommunens övergripande mål inom energi- och klimatområdet och klimatmål för år 2030 samt etappmålen för år 2020 och 2025, se illustration 1. De utvalda fokusområdena nedan ska utifrån deras olika perspektiv tillsammans hantera klimatutmaningen.

- Samverkan och kommunikation
- Energianvändning
- Transporter
- Förnybar energi
- Konsumtion och avfall

Målsättningarna i Ystads kommuns energi- och klimatstrategi syftar till att vara specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidssatta samt avser såväl kommunen som geografiskt område som kommunen som verksamhet.

Åtgärds- och uppföljningsarbete

För att uppnå målen kommer åtgärder tas fram i samband med framtagandet av Miljöprogrammets handlingsplan. Även uppföljningen som sker årligen kommer att genomföras i samband med Miljöprogrammets uppföljning.

Övergripande mål inom energi- och klimatområdet för Ystads kommun år 2030

I Ystads kommun är det lätt att leva, bo och resa energieffektivt och fossilbränslefritt. Ystads kommun arbetar för ett långsiktigt hållbart energisystem baserat på förnybara energikällor. Det finns ett starkt engagemang för energi- och klimatarbetet hos kommunens invånare och samarbetet mellan näringsliv och offentliga aktörer är klimatmedvetet och bygger på god kommunikation. Ystad är en kommun som genom effektiv energianvändning och förnyelsebara energikällor bidrar till ett uthålligt samhälle.

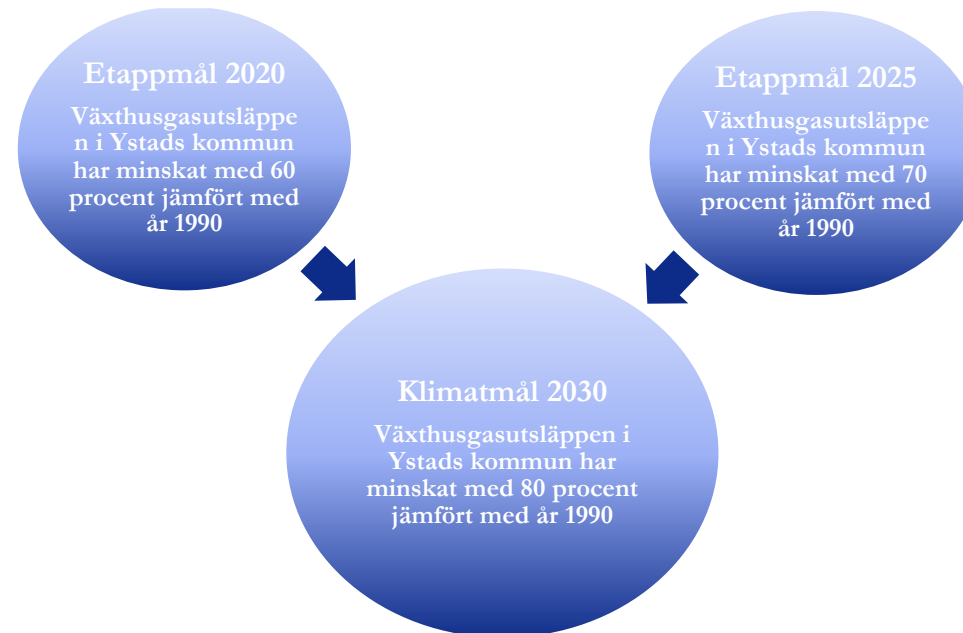

Illustration 1: Övergripande mål inom energi- och klimatområdet för Ystads kommun år 2030 samt klimatmålet till år 2030 med tillhörande etappmål 2025 och 2020 för Ystads kommun

Internationella, nationella och skånska mål

Var än vi befinner oss på jorden så påverkar utsläppen av växthusgaser vårt klimat. Det krävs därför ett internationellt samarbete för att minska utsläppen och förhindra allvarliga konsekvenser av klimatförändringarna. Sverige arbetar för att minska sin negativa klimatpåverkan och deltar i de internationella klimatförhandlingarna.

EU:s energi- och klimatmål

EU står för cirka 10 procent av världens växthusgasutsläpp, nästan 80 procent av EU:s utsläpp kommer från produktion och användning av energi, bland annat transporter⁴. Grunden för det internationella samarbetet gällande att minska växthusgasutsläppen är FN:s ramkonvention om klimatförändringar UNFCCC samt det tillhörande Kyotoprotokollet, som är ett internationellt samarbete med bindande skyldigheter för industriländerna att minska sina växthusgasutsläpp.

Den första åtagandeperioden för Kyotoprotokollet löpte ut år 2012 och förhandlingarna inriktas för närvarande på hur framtida internationella regler ska utformas efter år 2012 samt på längre sikt. FN:s artonde partsmöte under klimatkonventionen, COP 18 i Doha, ägde rum i slutet av 2012 där länderna enades om en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet samt att den globala temperaturökningen ska hållas under två grader.

EU:s övergripande klimatmål är att hindra den globala uppvärmningen från att öka med mer än två grader jämfört med tiden innan industrialiseringen startade. EU har enats om tre mål som ska vara uppfyllda fram till år 2020 vilka syftar till att minska växthusgasutsläppen, öka energieffektiviteten och höja andelen förnybar energi.

EU är med i förhandlingarna om ett världsomfattande klimatavtal. Om ett sådant avtal nås ska EU minska sina utsläpp av växthusgas med 30 procent, om andra industriländer gör jämförbara sänkningar.

EU:s energi- och klimatmål till år 2020

Utsläppen av växthusgaser har minskat med 20 procent jämfört med 1990 års nivåer (till och med 30% om förhållandena är gynnsamma).

Andelen förnybar energi motsvarar 20 procent av energianvändningen i EU. I detta mål ingår att andelen biodrivmedel ska vara 10 procent av trafikens energianvändning

Energieffektiviteten ska ha ökat med 20 procent.

4 Europeiska kommissionen, 2014: Insyn i EU-politiken: Klimatåtgärder

Sveriges energi- och klimatmål

Den svenska klimatpolitiken bygger till stor del på samarbete inom EU och under senare år har den svenska klimatpolitiken utvecklats mot en starkare EU-integration och ett mer djupgående internationellt samarbete. Målsättningarna för Sveriges klimat- och energipolitik grundas på de internationella målen. Sveriges riksdag beslutade i juni 2009 om en ny klimat- och energipolitik och de två propositionerna⁵ ”En sammanhållen klimat- och energipolitik” beskriver den nuvarande klimatpolitiken.

Sverige har sexton miljö kvalitetsmål⁶ som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Av de sexton nationella miljö kvalitetsmålen är främst *Begränsad klimatpåverkan*, *God bebyggd miljö* och *Frisk luft* relevant för energi- och klimatarbetet.

Sveriges energi- och klimatmål till år 2020

Utsläppen av växthusgaser har minskat med 40 procent jämfört med 1990 års nivåer.

Andelen förnybar energi motsvarar 50 procent av energianvändningen i Sverige.

Energianvändningen har minskat med 20 procent jämfört med år 1990.

Minst 10 procent av transporternas energianvändning är förnybar.

Skånes energi- och klimatmål

Ambitionen i Skånes energi- och klimatarbete är minst lika höga som de nationella målen. Energi- och klimatarbetet måste drivas gemensamt av alla aktörer i Skåne, såväl myndigheter och enskilda företag som medborgare.

År 2009 beslutades det om sex klimatmål för Skåne i form av delmål under det nationella miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*. Klimatmålen ska fungera vägledande, stödjande och stimulerande för klimatarbetet i Skåne. Fem av delmålen faller inom ramen för Ystads energi- och klimatstrategis fokusområde: utsläpp av växthusgaser, effektivare energianvändning, förnybar el, transporter och biogas.

Skånes energi- och klimatmål till år 2020

Utsläppen av växthusgaser har minskat med 30 procent jämfört med 1990 års nivåer.

Andelen producerad förnybar el är 6 TWh högre än år 2002.

Energianvändningen har minskat med 10 procent jämfört med genomsnittet för åren 2001-2005..

Utsläppen av växthusgaser i transportsektorn är 10 procent lägre jämfört med år 2015 jämfört med 2007 års nivå.

Produktionen av biogas är uppe i 3 TWh.

5 Prop. 2008/09:162 & Prop. 2008/09:163

6 Den svenska miljö målsportalen, <http://www.miljomal.nu/>

Miljöprogram för Ystads kommun

Ystads kommuns Miljöprogram antogs den 21 augusti år 2014 av kommunfullmäktige i Ystad. Programmet anger inriktningen för kommunens miljöarbete, både i kommunen som geografiskt område och för kommunens alla verksamheter och kommunala bolag, och utgörs av ett övergripande mål samt fem strategiska miljömål. Det övergripande målet går i linje med Sveriges generationsmål och de strategiska miljömålen bygger på Länsstyrelsen Skånes identifierade utmaningar där de nationella miljökvalitetsmålen är inarbetade.

Miljöprogrammets handlingsplan ska redovisa åtgärder framtagna av kommunens samtliga verksamheter och bolag. Åtgärder ska tillsammans bidra till att det övergripande målet och de fem strategiska miljömålen uppnås. De åtgärder som är kopplade till energi- och klimatområdet bidrar även till att uppnå målen i denna strategi.

De strategiska miljömål som i Ystads kommuns miljöprogram främst är kopplade till energi- och klimatområdet är mål 4 och 5, se illustration 2.

Åtgärdsarbete och uppföljning

Det pågår ett kommunövergripande arbete med att ta fram åtgärder för att uppnå målen som är framtagna i Miljöprogrammet för Ystads kommun. Detta arbete kommer att kopplas samman med åtgärdsarbetet för Energi- och klimatstrategin.

För att Ystads kommuns Energi- och klimatstrategi ska få genomslag och hållas levande krävs kontinuerlig uppföljning av målen. Energi- och klimatarbetet måste röra sig i rätt riktning i förhållande till de uppsatta målen. Den återkommande uppföljningen ska klargöra hur arbetet fortskrider samt ge underlag för att bedöma om insatserna som genomförs är tillräckliga. Uppföljningen av Energi- och klimatstrategin sker i samband med uppföljningen av Miljöprogrammet.

Övergripande mål

Ystads kommun överlämnar till nästa generation ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför kommunens, regionens och Sveriges gränser.

Strategiska miljömål

1. Havet, sjöarna och vattendragen har en god miljö.

2. Förvaltningen av kommunens mark- och vattenresurser är hållbar.

3. Natur- och kulturvärden bevaras, den biologiska mångfalden är stor och det finns goda möjligheter för friluftsliv.

4. Alla verksamheter i kommunen har en konsumtion som är skonsam för miljön och socialt hållbar.

5. Transporter och infrastruktur är miljöanpassade och möjligheter finns till ett liv fritt från fossilt bränsle.

Illustration 2: Miljöprogrammet för Ystads kommuns övergripande mål och strategiska mål.

100 % Fossilbränslefritt Skåne 2020

Klimatsamverkan Skåne driver uppdraget ”**100 % fossilbränslefritt Skåne 2020**” i syfte att få kommuner, organisationer, företag och privatpersoner i Skåne att minska sin påverkan på klimatet. Utmaningen skapades i november 2009 i samband med att den regionala Klimatberedningens arbete antogs. Beredningen leddes av Region Skåne i samarbete med Kommunförbundet Skåne, Länsstyrelsen Skåne med flera. Arbetet visade på allvaret i situationen globalt men också möjligheterna som ligger i att agera lokalt.

Region Skåne var först att anta utmaningen vilket har följts av att många kommuner, företag och privatpersoner har anslutit sig. I mars 2010 bildades Klimatsamverkan Skåne som är ett samarbete mellan Region Skåne, Länsstyrelsen Skåne och Kommunförbundet Skåne vilka idag tillsammans förvaltar uppdraget ”100 % fossilbränslefritt Skåne 2020”.

I Ystads kommun antogs utmaningen av kommunstyrelsen i april 2012 då Miljöutskottet fick i uppdrag att inarbeta utmaningen i det nya Miljöprogrammet samt i den nya Energi- och klimatstrategin.

Utmaningen innebär att Ystads kommun åtar sig att vara aktiv och ska eftersträva:

- Ingen fossil energi i byggnader, vilket innebär att kommunen inte använder fossil energi för värme och kyla i byggnader som ägs eller hyrs.
- Inget fossilt bränsle i transporter, vilket innebär att kommunen inte använder fossilt bränsle i egna transporter, resor eller köpta transporttjänster.
- Ingen fossil el, vilket innebär att kommunen inte använder fossil el i den egna verksamheten och köper miljömärkt el av någon sort.

Utmaningen gäller kommunen som organisation och dess verksamheter inklusive de kommunala bolagen.

Energiläget i Ystads kommun

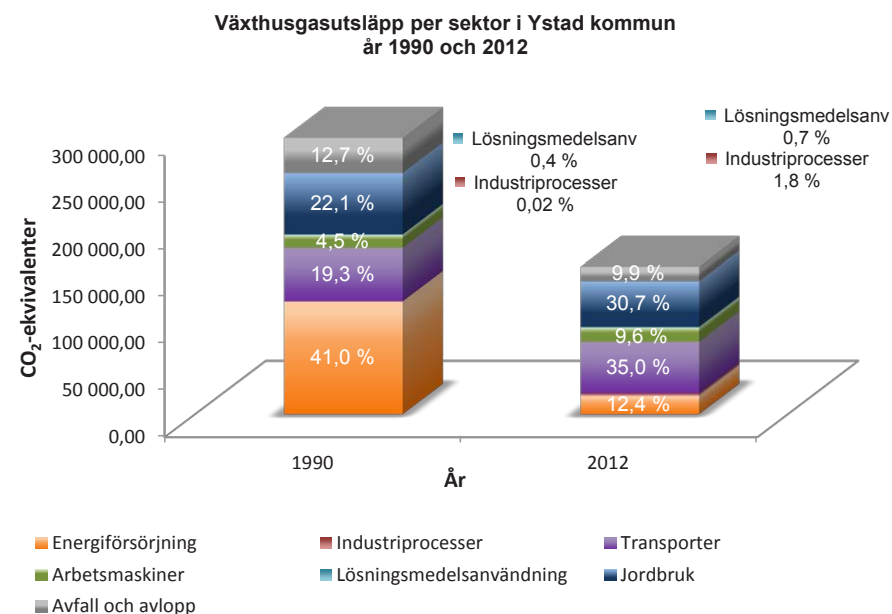
I detta avsnitt presenteras Ystads kommuns utsläpp av växthusgaser samt den totala energianvändningen i kommunen, per sektor och energislag. En mer detaljerad beskrivning av energianvändningen i varje sektor presenteras i Bilaga 1: Nulägesbeskrivning av energianvändningen och förnybar energi i Ystads kommun.

Utsläpp av växthusgaser

Under perioden 1990 – 2012 har de totala utsläppen av växthusgaser i Ystads kommun minskat med drygt 53 procent. Totalt var växthusgasutsläppen från Ystads kommun 157 769 CO₂-ekvivalenter¹ år 2012² och transporterna stod för de största utsläppsandelarna. Den största minskningen under perioden har skett i energiförsörjningssektorn med nästan 84 procent. Minskningen beror till stor del på energieffektiviseringsåtgärder och utfasningen av fossilbränsleberoende uppvärmning. Vidare har även utsläppsminskningar skett i jordbrukssektorn med drygt 25 procent samt för avfall och avlopp med cirka 58 procent. Under perioden har industriprocesser ökat i utsläppsmängder och transportsektorn ökat i utsläppsandelar (den faktiska mängden utsläpp från transporter har däremot minskat).

¹ Naturvårdsverkets definitionen av koldioxidekvivalenter: ”mängd koldioxidutsläpp som skulle orsaka samma strålningsdrivning som ett utsläpp av en annan välblandad växthusgas eller en blandning av välblandade växthusgaser, alla multiplicerade med deras respektive globala uppvärmningspotential för att ta hänsyn till de olika tidslängder de stannar kvar i atmosfären”

²

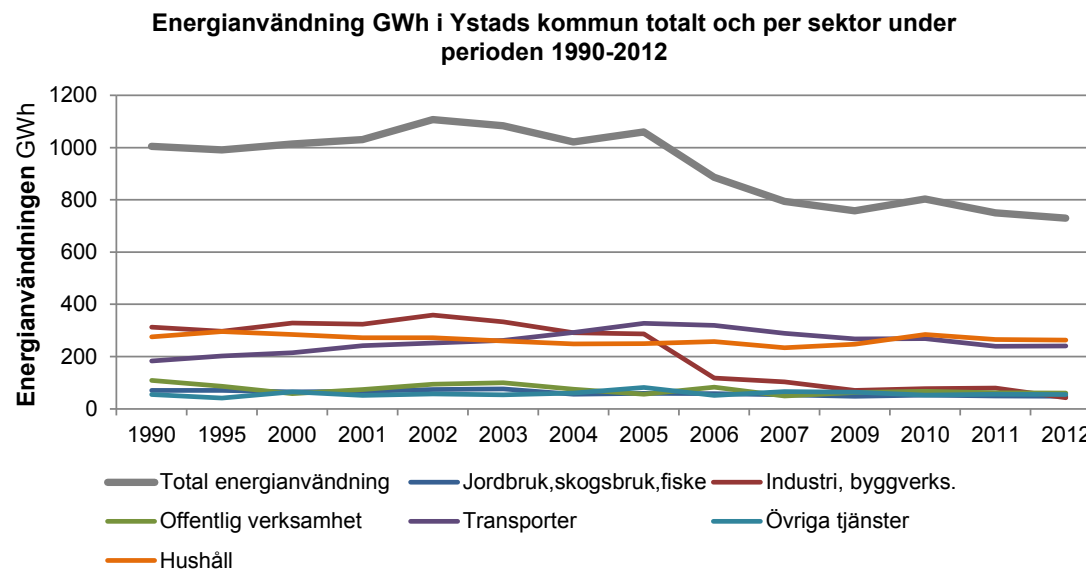

Figur 1: Utsläpp av växthusgasutsläpp i Ystads kommun presenterat per sektor under perioden 1990-2012. Källa: Nationella emissionsdatabasen, Regional Utveckling och Samverkan i miljöledningssystem, <http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/nationell-emissionsdatabas/Pages/default.aspx>

Total energianvändning

Nedan presenteras den totala energianvändningen i Ystads kommun under perioden 1990-2012. Energinvändningen har från år 1990 fram till år 2005 inte förändrats nämnvärt medan energianvändningen mellan år 2005 och år 2012 tydligt minskat med 31 procent. Den största minskningen under perioden har skett i industrisektorn vilken tros till stor del bero på nedläggningen av sockerbruket i Köpingebro år 2006.

Under perioden 1990-2012 har energianvändningen per person i kommunen minskat med drygt 36 procent och under samma period hade befolkningens mängden ökat med cirka 14 procent. Den stora minskningen beror främst på nedläggningen av sockerbruket. Energinvändningen per person var år 2012 cirka 0,026 GWh i Ystads kommun och motsvarande siffror för Skåne och Sverige var 0,029 respektive 0,042 GWh³. För att ha en hållbar energianvändning måste den minska även om kommunen expanderar. De mål som rör energianvändningen måste utvärderas utifrån de förändringar som sker generellt i samhället och som bidrar till energianvändningen.

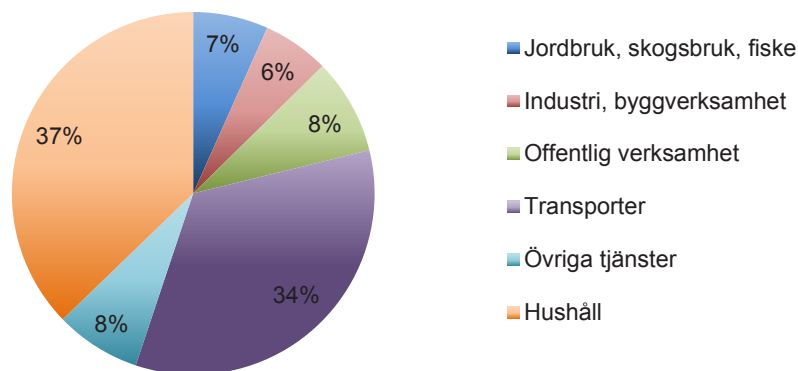

Figur 2: Energinvändningen i Ystads kommun totalt och per sektor perioden 1990-2012.

Källa: Statistiska centralbyrån, www.scb.se

Den totala energianvändningen i Ystads kommun var 730 GWh år 2012. Hushållssektorn (småhus, flerbostadshus och fritidshus) stod för den största andelen av energianvändningen, 37 procent, följt av transportsektorn som stod för 34 procent, se figur 3.

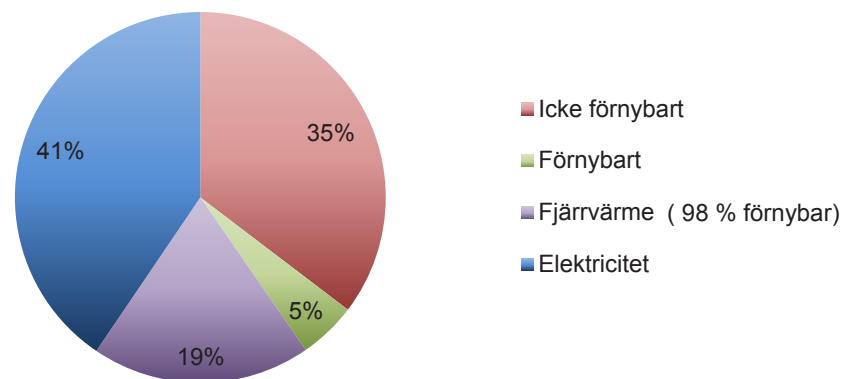
Energianvändningen (%) per sektor i Ystads kommun år 2012

Figur 3: Energianvändningen i Ystads kommun fördelat per sektor i Ystads kommun år 2012. Källa: Statistiska centralbyrån, www.scb.se

Energianvändningen per bränsletyp i Ystads kommun år 2012 presenteras i figur 4. Elektricitet och icke förnybart bränsle stod för den största andelen av den totala energianvändningen, 41 respektive 35 procent. Förnybart bränsle stod enbart för 5 procent och resterande 19 procent var fjärrvärme. När det gäller elektricitet är delar av denna förnybar. Hur stor del som är förnybar framgår dock inte av tillgänglig statistik. Fjärrvärmerna i kommunen utgörs av 98 procent förnybar energi, vilket kommer diskuteras mer ingående i Bilaga 1: Nulägesbeskrivning energianvändning och förnybar energi i Ystads kommun.

Energianvändningen per bränsletyp i Ystads kommun år 2012

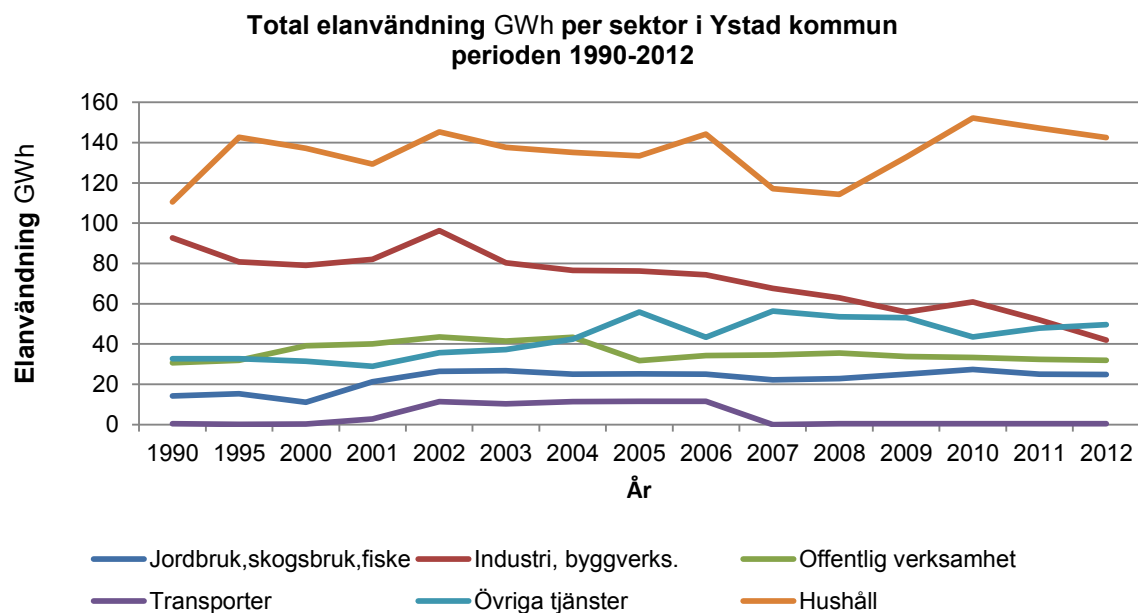

Figur 4: Energianvändningen i Ystads kommun fördelat per bränsletyp i Ystads kommun år 2012. Källa: Statistiska centralbyrån, www.scb.se

Elanvändning

I Ystads kommun finns två elnätägare, Ystad Energi AB och E.ON. Ledningsområdet som ägs av Ystad Energi sträcker sig från Ystad Sandskog och västerut. Resterande elnät tillhör E.ON. Ystad Energi har cirka 13 000 kunder vilket motsvarar 3/4 av Ystads kommuns elabonnemang och under år 2011 levererades drygt 216 GWh el i Ystad Energis elnät.

Den totala elanvändningen i Ystads kommun år 2012 var cirka 291 GWh och hushållssektorn stod för den största elanvändningen på 49 procent. Under perioden 1990-2012 har en ökning av elanvändningen främst skett i hushållssektorn, jordbrukssektorn och övriga tjänster medan industrisektorn har minskat. Den totala elanvändningen under perioden har endast ökat med 3,5 procent.

Figur 5: Elanvändningen i Ystads kommun fördelat per sektor perioden 1990-2012.

Källa: Statistiska centralbyrån, www.scb.se.

Energi- och klimatmål för Ystads kommun

Ett övergripande mål, tre klimatmål och fem fokusområden med stor potential

Övergripande mål inom energi- och klimatområdet för Ystads kommun år 2030

I Ystads kommun är det lätt att leva, bo och resa energieffektivt och fossilbränslefritt. Ystads kommun arbetar för ett långsiktigt hållbart energisystem baserat på förnybara energikällor. Det finns ett starkt engagemang för energi- och klimatarbetet hos kommunens invånare och samarbetet mellan näringsliv och offentliga aktörer är klimatmedvetet och bygger på god kommunikation. Ystad är en kommun som genom effektiv energianvändning och förnyelsebara energikällor bidrar till ett uthålligt samhälle.

Klimatmål för Ystads kommun

- ✓ Växthusgasutsläppen i Ystads kommun har år 2020 minskat med 60 procent jämfört med år 1990 (49 % minskning från år 1990-2011).
- ✓ Växthusgasutsläppen i Ystads kommun har år 2025 minskat med 70 procent jämfört med år 1990.
- ✓ Växthusgasutsläppen i Ystads kommun har år 2030 minskat med 80 procent jämfört med år 1990.

Fokusområde 1: Samverkan och kommunikation

Samverkan och kommunikation är ett viktigt och avgörande fokusområde för att energi- och klimatarbetet i Ystads kommun ska få genomslag. Kommunikation ligger som grund för att skapa förståelse, insikt och vilja. God kommunikation ska ske både inom kommunens verksamhet och ut mot medborgare och näringsliv. Även kommunikationen ut till berörda aktörer är värdefull, främst för att skapa möjlighet till samarbete och därmed skapa synergier och vilja att sträva mot gemensamma målsättningar.

För att nå ett långsiktigt energi- och klimatarbete måste de kommunala åtagandena förankras inom samtliga delar av kommunens verksamheter. Alla aktörer inom kommunens verksamhet måste vara medvetna om sina roller och sitt ansvar för att kommunens mål för energi- och klimatområdet ska uppnås. En god intern kommunikation ger även möjlighet att lyfta fram de medarbetare som är engagerade och drivande i frågorna vilket möjliggör samarbete med andra eldsjälur så att arbetet blir mer effektivt.

Kommunen har även stora möjligheter att påverka barn och ungdomar i skolorna genom att ta upp teoretiska frågor i undervisningen samt genomföra praktiska åtgärder såsom att minska elevernas energianvändning och påverkan på miljön och klimatet. Det bidrar också till en större medvetenhet hos eleverna kring problematiken relaterat till vår konsumtion och vilken påverkan den har på vår miljö. Ett annat viktigt verktyg är arbetet med att certifiera skolor och förskolor med Grön Flagg.

Mål till år 2020

- ✓ I Ystads kommuns verksamhet har samtliga medarbetare en god inblick och förståelse för kommunens energi- och klimatarbete och energi- och klimatarbetet ingår i alla verksamheter.
- ✓ Näringsliv och medborgare i Ystads kommun är delaktiga och har en god inblick och förståelse för kommunens energi- och klimatarbete.
- ✓ Ystads kommun sprider kunskap och information, internt och externt, rörande energi- och klimatarbetet kontinuerligt via hemsida, annonsering, pressreleaser och ledningsgrupper.
- ✓ Upprätthålla och utveckla ett gott samarbete inom regionen gällande energi- och klimatrelaterade projekt.

Fokusområde 2: Energianvändning

Möjligheten att nå flera av miljömålen såsom exempelvis Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning och God bebyggd miljö påverkas av energiproduktionen och energianvändningen i samhället. Kommunen måste därför driva energiarbetet framåt både när det gäller effektivisering, energiproduktion och energianvändningen i stort.

Riksdagen har beslutat att Sverige ska minska energianvändningen i bostäder och lokaler med 20 procent till år 2020 och 50 procent till år 2050⁷. Enligt EU:s direktiv om byggnaders energiprestanda 2010/31/EU ska alla nya byggnader senast 31 december år 2020 vara så kallade näranollenergibyggnader. Även renovering av befintliga byggnader ska stimuleras att utgå från näranollstandard⁸.

Den totala energianvändningen i Ystads kommun har sedan 2005 tydligt minskat. Energieffektivisering är en viktig del eftersom en stor del av energin används i lokaler och bostäder. Det kommunala fastighetsbeståndet i Ystads kommun har redan idag kommit långt när det gäller energieffektiviseringsåtgärder men det finns fortfarande stor förbättringspotential. För att lyckas minska energianvändningen har kommunen stora möjligheter att påverka, dels vad det gäller kommunens egen energianvändning men även vad det gäller spridning av information och kunskap om möjligheterna till exempelvis energieffektivt byggande så att detta når ut till allmänheten och därmed kan leda till ett energieffektivt samhälle.

Mål till år 2020

- ✓ Den totala energianvändningen per person i Ystads kommun har minskat med 10 procent jämfört med år 2012 (år 2012; 0,026 GWh, år 1990-2012; 36,6 procent minskning).
- ✓ Energianvändningen i Ystads kommuns kommunalägda bostäder och lokaler är fossilbränslefri. Detta innebär att kommunen inte använder fossil energi för värme och kyla samt köper miljömärkt el.
- ✓ Energianvändningen i Ystads kommuns kommunalägda lokaler och bostäder följer EU:s regler och minimikrav för energiprestanda (direktiv (2010/31/EU⁹)).

7 Energimyndigheten, 2012, <http://www.energimyndigheten.se/sv/Foretag/Energieffektivt-byggande/>

8 EU-direktivet om byggnaders energiprestanda - konsekvenser och behov av förändringar i det svenska regelverket. Boverket, 2010

9 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2010/31/EU, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:0013:0035:SV:PDF>

Fokusområde 3: Transporter

Förbränning av fossila bränslen står för det största bidraget till växthusgaseffekten. Transportsystemet är i dagsläget i stor utsträckning beroende av fossila bränslen och inrikestransporten står för nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Därför måste transportsektorn övergå till att i större utsträckning använda fossilfria bränslen genom att på så sätt minska sina bidrag till växthusgasutsläppen. Det är emellertid också viktigt att vi avsevärt minskar våra transporter.

Samhället är idag i stor utsträckning beroende av biltransporter och invånarna i Ystads kommun åker mer bil än riksgenomsnittet. En resevaneundersökning¹⁰ från 2007 och en från 2013¹¹ visar att andelen bilresor har ökat och andelen resor till fots har minskat. Under 2013 skedde 66 procent av personresorna i Ystads kommun med bil.

Ystads kommun kan på flera sätt arbeta för att minska antalet transporter. Några exempel är kommunens egen fordonsflotta, personalens tjänsteresor, bilsnål samhällsplanering samt utformningen av kollektivtrafiken. Det finns även andra områden som kommunen inte har direkt rådighet över men där det ändå finns insatser att göra som exempelvis informationskampanjer, beteende- och attitydförändring och logistiklösningar.

För att det i Ystads kommun ska vara möjligt att transportera sig på ett hållbart sätt, dels vad det gäller gång-, cykel- och kollektivtrafiken dels tillgången på förnybara drivmedel, måste kommunen verka aktivt för att stödja och förbättra möjligheterna till detta.

Under våren 2015 har beslut tagits om att upprätta en snabbbladdstation för elbilar i Ystad som en strategisk dellänk i en större infrastrukturutbyggnad för snabbbladdstationer i Halland och Skåne. Samtidigt planeras för etablering av fem långsamladdare i de centrala delarna av Ystad.

10 Skånetrafiken, 2007; Resvanor Syd 2007 – sammanställning av resultat

11 SWECO, 2013; Resvaneundersökning 2013 - Kommunrapporter

Mål till år 2020

- ✓ Fordonsparken i Ystads kommuns verksamhet och de transporter som kommunen anlitar drivs av fossilfritt bränsle eller med den miljömässigt bästa tekniken med lägst emissioner.
- ✓ Ystads kommun arbetar aktivt med infrastruktur för att underlätta persontrafik på järnväg.
- ✓ Det finns ett utbyggt gång- och cykelvägnät som underlättar arbetspendling och transport till och från skola samt gena cykelvägar till grannkommunerna.
- ✓ I Ystads kommun har kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet fördubblats jämfört med år 2007 (2007; kollektivtrafikens marknadsandel 14 %).
- ✓ Andelen korta bilresor (mindre än 5 km) har minskat med 10 procent i Ystads kommun jämfört med år 2010.
- ✓ Insamling och transporter av avfall ska planeras med avseende på minimerad miljö- och klimatpåverkan.
- ✓ Samordnad Varudistribution har utvecklats och omfattar fler varukategorier.

Fokusområde 4: Förnybar energi

Genom satsning och ökade investeringar i förnybar energi minskar användningen av fossila bränslen snabbt. Kommuner har möjlighet att genomföra insatser inom många olika områden. Satsningar kan ske inom bland annat vindkraft, bioenergi, solenergi och förnybar fjärrvärmeproduktion. Det krävs ett aktivt och målmedvetet arbete för att minimera och slutligen helt utesluta användningen av fossilt bränsle.

I dagsläget har Ystads kommun förnyelsebara energikällor i form av vindkraftverk, fjärrvärme (varav 98 % är förnybart), solenergi och bioenergi. Ystads kommun har antagit utmaningen 100 % fossilbränslefritt Skåne 2020 vilket bland annat kräver strategisk planering av förnybar energi och redan idag arbetas och planeras det för etablering av förnybar energiproduktion. För att uppnå ett hållbart transportsystem krävs en omställning till förnybara och hållbara drivmedel.

Ett annat sätt att gynna produktion och användning av förnybar energi är att ha tydliga placeringsdirektiv för de stiftelser som kommunen förvaltar. Genom placeringsdirektiven är det möjligt att t ex undvika miljöskadlig verksamhet och verksamheter som är beroende av fossila bränslen.

Mål till år 2020

- ✓ Ystads kommun verkar allmänt för att främja förnybar energianvändning och energiproduktion.
- ✓ Av den totala energianvändningen i Ystads kommun är minst 50 procent från förnybara energikällor.
- ✓ I Ystads kommun har produktionen av förnybar el ökat till 70 GWh (2007; 34 GWh).
- ✓ I Ystads kommun produceras 40 GWh biogas (2007; 12 GWh).

Fokusområde 5: Konsumtion och avfall

Sveriges generationsmål uttrycker att vi ska lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta, utan att vi orsakar ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Vårt konsumtionsmönster spelar här en betydande roll. Från 1980 har människan använt mer resurser per år än vad naturen har att erbjuda oss¹².

Den svenska konsumtionen ger upphov till omfattande utsläpp av växthusgaser – även utanför Sveriges gränser. Allt vi konsumerar påverkar miljön på ett eller annat sätt och sträcker sig över hela produktens livscykel, från råvara till avfall. Avfallshanteringen är därför en viktig del i arbetet med att nå miljömålen. Sverige har som mål att mängden avfall inte ska öka och att material och energi i avfall ska tas till vara i så hög grad som möjligt. Ystads kommun arbetar med avfallshantering utifrån avfallstrappan, vilken grundar sig på EU:s avfallsdirektiv. Avfallstrappan innebär att avfall i första hand ska förebyggas, i andra hand återanvändas, i tredje hand återvinnas och därefter exempelvis energiåtervinnas. I sista hand gäller deponering.

Under 2014-2015 pågår arbetet med att ta fram en ny renhållningsordning som ska gälla 2016-2020. Fram tills dess att den nya renhållningsordningen är antagen av kommunfullmäktigt gäller den nuvarande. Föreslagna fokusområden och effektmål i den kommande renhållningsordningen 2016-2020 är listade i illustration 3.

År 2020 är den totala mängden hushållsavfall per person mindre än år 2015

År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015

År 2018 är 50 % av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån ännu högre.

År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverad för respektive material jämfört med år 2015

År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016

År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll

År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria

År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016

Illustration 3: Föreslagna fokusområden och effektmål i Ystads kommuns nya Renhållningsordning 2016-2020 (ännu ej antagen juni 2015)

12 RUS - Länsstyrelserna i samverkan, 2014; Guide till lokalt arbete med miljömål

Ett sätt att få ett heltäckande mått på hur människors konsumtion påverkar jordens resurser är att räkna på ekologiska fotavtryck. Skulle alla i världen leva och konsumera som en genomsnittlig svensk behöver vi nästan 3 jordklot. För att påverka konsumtionen krävs kunskap om vår livsstil samt vilja att förändra våra levnadsvanor. Ystads kommun är en viktig aktör för att vägleda och ge möjlighet att verka och leva hållbart. Genom att bli medvetna och förändra våra konsumtionsmönster kan vi minska energiåtgången och uppkomsten av avfall och därmed minska påverkan på miljön.

Upphandling är ett viktigt styrmedel för att nå samhällspolitiska mål. Att ta miljöhänsyn och sociala hänsyn i upphandlingen bidrar till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen.

I januari 2015 antog kommunfullmäktige en inköps- och upphandlingspolicy för Ystads kommun med helägda bolag (2015-01-15). Policyn gäller alla inköp och upphandlingar av varor, tjänster och entreprenader. I policyn framgår det att miljöhänsyn ska vägas in som krav eller kriterier bland andra och vara relevanta för den vara eller tjänst som upphandlas.

Mål till år 2020

- ✓ Den totala mängden avfall har minskat i enlighet med de effektmål som anges i Renhållningsordningen 2016-2020.
- ✓ Utsorteringen och återvinningen av samtliga avfallsfraktioner ska öka i enlighet med de effektmål som anges i Renhållningsordningen 2016-2020
- ✓ Minst 40 procent av Ystads kommuns samtliga skolor och förskolor är miljöcertifierade med Grön flagg (2014; ca 14 %).
- ✓ Andelen inköpta ekologiska livsmedel i den kommunala verksamheten är minst 35 procent (2009; 5,6 %).
- ✓ Ystads kommun verkar för att andelen jordbruksmark med miljöstödd för ekologisk odling ökar (2009; 3,11 %).

